

Polititzar la llar en època de confinament

La separació entre allò públic com a 'polític' i allò privat com a 'no polític' és la base de la majoria de discriminacions i violències envers les dones i d'altres col·lectius | Cal incorporar aquesta perspectiva a la gestió de la crisi, crear indicadors i trobar-hi solucions

Les trucades per violència masclista han augmentat un 60% durant el confinament. | Adrià Costa

... set, vuit, nou, deu. Vinc! - La Carla acaba de comptar i comença a córrer en direcció a la Cristina que, en veure que va cap a ella, es gira i ràpidament busca amb la mirada un lloc elevat on pujar. Veu a prop seu l'ampit d'una finestra de les classes de la planta baixa i, sense pensar-ho dues vegades, corre amb totes les seves forces mentre veu que la Carla s'acosta cap ella. Fa un salt, puja dalt i crida 'salve!' just quan la Carla estirava el braç per atrapar-la. Però no ho ha aconseguit. La Cristina respira tranquil·la i la Carla es gira i comença a córrer cap al David, que ja té pensat un lloc elevat on pujar per a que la Carla no l'agafi.

Les *millennials*, almenys a la meua escola de Manresa, jugàvem així al 'pi altura' al pati. Un joc que consistia bàsicament en que una persona 'parava' i les altres corrien. Per salvar-te de ser atrapada, havies de pujar a un lloc alçat i dir 'salve!'. Mentre et quedessis quieta en un lloc elevat, ningú no et podia 'pillar', estaves segura, salvada. Durant aquest mes i mig llarguíssim de confinament he pensat en aquest joc diverses vegades. El "jo em quedo a casa" no em para de ressonar al joc del 'pi altura': **si baixes (si surts de casa), tens risc a que qui 'para' (el virus) t'atropi (et contagiï)**. Però quan puges d'alt d'un lloc, (quan poses els peus a casa) estàs 'salve', estàs salvada, segura, protegida.

Pensem.

Entenc que fer-nos creure que a casa hi estem bé és una bona estratègia de control social per fer-nos obeir un confinament dels més estrictes. Ens haguéssim quedat en aquest arrest domiciliari si no fos perquè és pel nostre bé? Sí, també és per solidaritat amb les persones més vulnerables al virus i perquè ens ho demana el personal sanitari, però sobretot és perquè a casa estem segures. Si ens quedem a casa, guanyarem la *batalla* al virus, al patiment, a la mort. Això, és clar, en el cas que tinguis casa.

Jo Actuo X

Amor als meus avis
Respectar els malalts
Donar exemple als meus fills

Jo Actuo X

Ajudar als professionals sanitaris
Protegir als meus amics

I tu?

Queda't a casa i suma't!
Som 7,5 milions per
aturar el coronavirus

#JoActuo
joactuo.cat

/Salut

Generalitat
de Catalunya

7,5 Milions
de futurs

Campanya promoguda pel Departament de Salut per fomentar el confinament. Foto: Generalitat de Catalunya.

El problema és que aquest imaginari és molt problemàtic a curt i a llarg termini. Una de les distincions més fonamentals de la nostra societat i, en concret, del patriarcat, és el binomi públic/ privat. **La separació entre allò públic com a polític i allò privat com a no-polític és la base de la majoria de discriminacions, desigualtats i violències que patim les dones i molts altres col·lectius.** La teoria política tradicionalment s'ha centrat en l'esfera pública de la vida, conceptualitzant allò públic com a polític (i com a masculí) i negant l'esfera privada (relacionada amb allò femení) (Pateman, 1995). Aquesta concepció és un dels fonaments de la nostra societat i té implicacions sobre com entenem qüestions tan essencials com l'economia o les ciutats.

Des de l'**economia feminista**, per exemple, s'ha mostrat com l'economia va més enllà del treball productiu i per què és important considerar el treball de cures, aquell que sosté la vida, i aquell que tradicionalment han fet les dones, com a una part essencial de l'economia (Pérez Orozco, 2014). La profunda separació i jerarquització entre el món productiu i el que conté tot el necessari per fer-ho possible han estructurat l'economia i les relacions socials. **Tot allò que forma part del món reproductiu es considera com a secundari: ni és treball, ni és polític, ni ens n'hem de fer càrrec col·lectivament.** I això va directament relacionat amb la desvalorització de tot allò femení.

Pensem.

El treballs que desenvolupen les dones i que es donen en l'àmbit privat no estan ni reconeguts, ni valorats, i es donen en condicions d'extrema precarietat o senzillament no es consideren ni treball.

Un bon exemple és com en **les mesures de desconfinament no es preveu que les criatures tornin a l'escola fins al setembre però, en canvi, se suposa que hem de continuar treballant.** El menyspreu que s'evidencia cap al treball de cures és ben clar. Es proposa, com a excepció, que s'habilitin les escoles per l'etapa d'infantil per les famílies que acreditin que han de fer un treball presencial. Les que han de teletreballar, però, hauran de cuidar a les criatures mentre treballen a casa. Si consideréssim les dues coses com a treballs veuríem que és impossible fer-los alhora durant set mesos. I no s'ha proposat cap ajuda ni cap mesura per alleujar la càrrega que això suposa. Cada família s'haurà d'espavilar i buscar les seves pròpies solucions, perquè **això, és clar, no és una qüestió que s'hagi de resoldre col·lectivament, perquè forma part de l'àmbit privat.**

Això és en relació als treballs, però quan pensem sobre les ciutats, passa el mateix. Els estudis urbans s'han centrat bàsicament en els espais públics de les ciutats: places i carrers com a símbol de la urbanització i de la vida en comú (Fenster, 2005). Però les ciutats estan fetes també (i bàsicament) de cases on hi viu gent. Els abusius preus del lloguer, els desnonaments, la segregació per barris o la gentrificació són qüestions essencials per a comprendre les desigualtats i violències que implica el fet que el capitalisme s'apropriï d'un dret tan bàsic com el de l'habitatge per fer negoci. Però el dret a l'habitatge no s'hauria de limitar només a *tenir* un lloc on viure, sinó que s'hauria de concebre com al dret a tenir un lloc on *estar*. On estar bé, on poder descansar, gaudir, cuidar i ser cuidades, créixer i on estar segures. I no tothom que disposa d'un habitatge té aquest dret. Les cases no són només edificis que veiem per fora i que es lloguen, compren i venen. Les cases són cuines, menjadors i habitacions on s'hi donen relacions de poder que també configuren, i de forma fonamental, la vida a les ciutats. Són espais on hi acostuma a haver un repartiment del treball molt desigual, com també un repartiment desigual del descans, de l'oci o de la possibilitat d'ús dels espais. Però **les cases**, més enllà del dret a l'habitatge, difícilment es consideren com un espai polític. **Acostumen a entendre's com a espais no problematitzats i, per tant, un forat negre que ni s'estudia, ni es narra, ni se'n fan polítiques públiques.**

Pensem.

Sergio Ramos, mostrant com s'entrena des del seu gimnàs particular durant el confinament. Foto: @sergioramos

Amb aquesta crisi sanitària (i social, econòmica, política, cultural) s'ha parlat més que mai de les cases. De cop hem vist a líders polítics fent discursos des del menjador de casa seva, hem pogut tafanejar els llibres que els tertulians tenen a les seves prestatgeries, hem vist a esportistes professionals entrenant a casa, cuineres de renom mostrant tècniques de cocció a la cuina de casa seva, ballarines fent un *arabesque* al passadís del seu apartament o violinistes fent un concert des del balcó. **Les cases han estat més presents que mai als mitjans de comunicació, fent-nos evident que la gent viu en cases i mostrant les diferències i desigualtats que es deriven de viure en un lloc o en un altre.** Però les relacions dins les cases continuen quedant invisibilitzades. I les cases, per molta gent, no són 'salve'.

El virus és a fora, però dins de casa no sempre s'hi està segura. Per una nena que pateix abusos sexuals per part del seu pare, casa seva no és 'salve'. Per una dona que viu amb el seu maltractador, casa seva no és 'salve'. Per un jove gai que viu amb els seus pares homòfobs, casa seva no és 'salve'. Per la dona gran a qui la seva cuidadora maltracta, casa seva no és 'salve'. Per la jove amb discapacitat de qui abusen, casa seva no és 'salve'. Com tampoc no és 'salve' quan vius en un casa sense llum natural, amb la nevera buida o sense un llit propi. El Govern de la Generalitat diu que han augmentat un 60% les trucades per violència masclista durant el confinament. Els altres col·lectius o no tenen telèfon o no sabrien ni on trucar. No tenim registres de trucades però sabem que estan patint. Sabem que casa seva no és un lloc de refugi i sabem que els pocs espais on podrien tenir moments de llibertat o possibilitats de demanar ajuda ara han tancat. **Confinar-se no pot equiparar-se a salvar-se perquè és una suposició que**

vulnerabilitza molts col·lectius i perquè a més és tremendament desigual des d'una perspectiva de gènere, classe, edat, discapacitat, origen o orientació sexual.

El confinament està servint per posar damunt la taula la importància de les llars, de les desigualtats que implica confinar-te en una casa amb pati o en un pis diminut. Però estem tornant a despolititzar les relacions que es donen dins les llars. No és només confinar-te en una casa gran o petita. És si et confines amb el teu maltractador o si et confines en un espai de seguretat. És si et confines acompanyada de persones que tenen cura de tu o si aquestes persones han quedat fora. **Per massa gent, confinar-se no vol dir ni estar segura, ni vèncer la por, ni el patiment, ni la mort. I per tant, cal incorporar aquesta perspectiva a la gestió de la crisi, crear indicadors que permetin identificar aquestes situacions i trobar mecanismes per fer-hi front.**

Cal polititzar els espais privats i les relacions i treballs que s'hi donen. **Polititzar-los en tant que fer-nos-en càrrec col·lectivament i entendre que estan creuats per relacions de poder.** Cal pensar la salut des d'una perspectiva més àmplia que vetlli pel benestar de tothom. Les conseqüències que pot tenir aquest confinament són imprevisibles, però no pot ser que deixem persones pel camí per no tenir-ho en compte.

Bibliografia:

- FENSTER, T. (2005). "The right to the gendered city: different formations of belonging in everyday life", *Journal of Gender Studies* .Vol. 14, No. 3: 217-231
PATEMAN, C. (1995). *El contrato sexual*. Madrid: Anthropos
PÉREZ-OROZCO, A. (2014). *Subversión Feminista de la Economía: Aportes para un debate sobre el conflicto capital-vida*. Madrid: Traficantes de sueños.

Més reflexions a Pensem.cat: